

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velvoiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

Ilmatieteen laitoksen kokemuksen mukaan avoimia rajapintoja ei käytetä ilman erillistä säätelyä, vaikka se olisi tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta.

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

Direktiivissä 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että julkisten sektorin elinten ja julkisten yritysten on asetettava asiakirjat saataville kaikissa jo olemassa olevissa esitysmuodoissa.

Tiedonhallintalaki ei kuitenkaan ehdotettuine muutoksineenkaan sisällä tätä vaatimusta. Ilman tällaista vaatimusta asiakirjat jaellaan usein muodossa, joka estää sen täysimittaisen hyödyntämisen. (Esimerkiksi säätutka-aineistoja jaellaan useimmille soveltuvassa kuvamuodossa, mutta ei syvällisemmän hyödyntämisen mahdollistavana raakadatana.)

Tiedonhallintalakiin tulisi lisätä vaatimus asiakirjojen saataville saattamiseksi kaikissa jo olemassa olevissa muodoissa.

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

Lailla olisi merkitystä Ilmatieteen laitokselle sen omien aineistojen lisäksi tiedon hyödyntäjänä. IL voisi hyödyntää lain myötä mahdollisesti tarjottavia tietoja laajalti. Esimerkiksi postinumeroihin ja liikenteeseen sekä sähkön- ja vedenjakeluun liittyvät tiedot ja rajapinnat olisivat hyödyllisiä IL:n toiminnalle.

Tunnistatteko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistoja tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

Näin voi tapahtua joissakin yksittäisissä tapauksissa, joissa tutkimusaineisto tai osa siitä on saatu kolmannelta osapuolelta, esimerkiksi yritykseltä, ja joissa tietoaineistoa ei haluta hyödynnettävän

kaupallisesti. Suurimmassa osassa tapauksista tutkimuksen rahoittajien vaatimus avoimuudesta varmistaa kuitenkin aineistojen avoimuuden.

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

Laajalti

Tunnistattekko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

-

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tulitaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

Iso osa Ilmatieteen laitoksen operatiivisista tietoaineistoista odotetaan säädettäväksi arvokkaiksi tietoaineistoiksi.

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

Suurin osa tai kaikki Ilmatieteen laitoksen oletetuista arvokkaista tietoaineistoista ovat jo avoimia.

Järjestelmiin kohdistuvien vaikutusten kustannukset on arvioitu aiemmin ja ovat huomioitu esityksessä.

Toistaiseksi vain analogisessa muodossa olevien oletettavasti arvokkaiden tietoaineistojen saattamisella koneluettavaan muotoon tulee olemaan kustannus- ja resurssivaikutuksia. Tarkempi kustannusvaikutusten arviointi analogisten aineistojen osalta on mahdollista vasta kun arvokkaiden tietoaineistojen sääntely täsmentyy, mm. Euroopan komission täytäntöönpanosäädökset arvokkaista tietoaineistoista.

Näitä nyt tunnistettuja Ilmatieteen laitoksen arvokkaita analogisia tietoaineistoja ovat mm. avoimena datana julkaistujen aikasarjojen alkupää, esim. säähavaintojen osalta vuodesta 1959 taaksepäin. Koneluettavaan muotoon saattaminen edellyttää havaintoarvokohtaisen digitoinnin ohella alkuperäisten hetkellisten havaintoarvojen laatutarkastamista.

Mikäli eräitä tuotteita kuten meteorologin muokkaama sääennuste tai tiesääennuste tulkittaisiin myös arvokkaiksi tietoaineistoksi, olisi sääntelystä Ilmatieteen laitokselle huomattava vaikutus aineistoista saatavan tulonmenetyksen johdosta.

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

-

Tervo Roope
Ilmatieteen laitos